

Preker Oudjaarsavond 31 december 1992 St. Vitus te Stiens

Schriftlezing: HAND. 7.51-8.3

Gemeente van Jezus.

Tegen het lied dat we zojuist zongen heb ik lange tijd een tegenzin gehad. 'Wat God doet dat is welgedaan'. Ik ben opgegroeid in een tijd dat de kerk zei: God regelt en bestuurt alles. En ik vond dit lied niet minder dan schijnheilig, want hoe kun je nu ongelukken en verdriet goed noemen? Hoe kan dat ooit door de goede God zo gepland en bedoeld zijn?

Geandeweg ben ik tot het inzicht gekomen, dat God niet alles bestuurt. Wij besturen zelf vele zeken, tegen zijn goede wil. Ik ben gaan geloven, dat God, zoals de Schrift zegt, de bron is van alle goed. En niet zoals de dominee vroeger zei ook de bron van alle ongelukken en verdriet.

En denkend over deze tekst herinner ik me nog de begrafenis van mijn moeder. Ik kan er nu na al die jaren met ontroering aan terugdenken. De tekst bij de rouwdienst was ook de trouwtekst van mijn ouders: 'God doet alle dingen meewerken ten goede.' En destijds bij die rouwdienst, kreeg ik hetzelfde gevoel van woede van binnen: Als God dan alles regelt daar van boven, dan had Hij dit verdriet toch kunnen voorkomen?

Ik ben steeds sterker gaan geloven, dat God de bron is van alle goed, en dat de bron van ziekte en kwaad ergens anders gezocht moet worden.

Al deze gedachten kwamen bij mij boven toen ik afgelopen week een artikel herlas van Dietrich Bonhoeffer. Het gaat over zijn visie op de christelijke ethiek. En hij zegt, dat de kerk in haar geschiedenis vaak is vastgelopen in de idee dat er twee werkelijkheden bestaan. De werkelijkheid van God en de werkelijkheid van deze wereld. Bonhoeffer stelt, dat er slechts een werkelijkheid is, en dat is de door God in Jezus Christus gewilde wereld.

Het is voor Bonhoeffer ook een nalaeszaak, omdat in zijn levensdagen de tyrannie van het nazisme de wereld verscheurt. En het lijkt dat de wereld is losgelagen van God. Maar de Schrift ondersteunt de gedachte, dat God de wereld niet loslaat. En Bonhoeffer weigert te geloven, dat wij God uit deze wereld kunnen verbannen.

Alles wat de mens doet in de wereld, doet hij in Gods wereld. En ook al is er verzet tegen zijn wil, het blijft dieselde wereld, die Hij zo heeft liefgehad, dat Hij zijn Zoon ervoor heeft gegeven.

Het zijn de martelaren, die door de eeuwen heen het inzicht hebben gehad in deze dingen. Het zijn de martelaren, die tot in het diepste doordenken, hoe de liefde van God aan het licht komt. Het zijn de martelaren, zoals Jezus en Stefanus en Bonhoeffer, die ons bemoedigen, door te zeggen, dat God de laatste werkelijkheid is, onze voorhoede en onze achterhoede, en dat Hij nooit loslaat het werk van zijn handen.

Maar de getuigenissen van martelaren roepen tegenkrachten op. Omdat de mensheid niet verdraagt, dat God de wereld liefheeft. Omdat mensen God liefst ook niet waard er het verdriet in de schoenen schuiven. Omdat mensen onder hun eigen verantwoordelijkheidheid uit willen, daarom worden de martelaren bedrukt. Zij die waarheid spreken en getuigen van God worden de mond ge- ander en vermoord. Zoals Jezus omgehangen aan een kruis, zoals Stefanus, gestenigd tot de dood erop volgt, en Bonhoeffer, ter dood gebracht, met de vrede in het zicht.

Wij verdragen Gods liefde zo slecht, dat wij ons er tegen gaan verzetten. Zoals een kind de liefde van ouders kan afwijzen, omdat het die liefde niet kan ontvangen en verdragen.

Maar denkend aan dit alles blijft het zo, dat je radeloos kunt worden van alle kwaad en ellende en verdriet in de wereld. En daarvoor kan het zicht je ontnomen worden op de goede God, en lijkt het alsof hij je heeft verlaten.

alsof geen licht zal dagen,
alsof geen troost u wacht,
als u de angst doet beven
dat God u niet meer kent,
dat Hij zich van uw leven
voorgeed heeft afgewend.

Het is om radeloos van te worden.

Zouden ook de tijdgenoten van Jezus niet die intense hoop hebben gehad, dat Jezus echt de laatste martelaar was geweest. En dat het voorgoed afgelopen zou zijn met ellende en verdriet en tyrannie. Dat het koninkrijk volle heerlijkheid zou worden?

Het is om radeloos van te worden dat er in de voetstapen van Jezus nog weer zoveel tot martelaar zijn geworden. Het maakt ons heider en duidelijk, dat het verliest tegen Gods liefde nog wijzverbreid is.

Radeloos wordt je bij de geschiedenis van Stefanus. Hoe hij aangeliaagd wordt, eigenlijk uit jalouzie, hoe hij door stemmingmakerij in de oekraaijdenbank terecht komt, en hoe hij het slachtoffer wordt van een lychoportij. In zijn verdiedigingsrede herinnert Stefanus de mensen aan de weg die God met zijn volk was gegaan, uit slavernij en woestijn, naar een nieuw land. Maar de mensen verdragen het niet, dat er een goede God is, en ze grijpen naar geweld, en ze beginnen te doodslaan.

Dat is ook de indruk die we krijgen van de dood van Stefanus en de onrechtvaardige vervolging die er daarna wordt ontzetend tegen de christenen. Onder aanvoering van de heetgebakerde Saulus wordt de gemeente van Jeruzalem vervolgd, gevangengezet, vermoord en uitgeschakeld.

Dit verhaal lijkt in bepaalde opzichten op de TV-programma's die in deze dagen worden uitgezonden, waarin een terugblik op het afgelopen jaar wordt gegeven. Het zijn opeenvolgende beelden van geweldsdaaden, natuurrampen, van dood en sensatie.

(427) *Robucript een auchtheid.*

met hier en daar een beetje goed nieuws. De beelden roepen een wereld voor ons op, die de liefde van de goede God niet verdraagt. Wij zien mensen, die zo heftig vasthouden aan ideeën en standpunten, dat zij anderen daarmee kooftmaken.

Gemeente hoeveel martelaren moeten er nog volgen, voordat de mensen gaan vertrouwen op de liefde van God? Hoeveel oud zeer moeten we elkaar nog naar het hoofd gooien, voordat we Gods trouw aan zijn schepping in onze diepste vezels voelen?

Op de grens van oud en nieuw moeten we deze dingen hardop zeggen, want wij krijgen de kans om nieuwe mensen te worden. Wij krijgen de kans om te geloven in de macht van de vernieuwing, die haar bron heeft in de Geestkracht van God. Wij krijgen de kans om het evangelie niet als oud nieuws bij het oud papier te doen, maar om de Geest van God te ontvangen, die levend maakt.

Oud en nieuw. Het zijn geen christelijke feestdagen: maar het zijn wel geloovige begrippen. Wij geloven namelijk dat oud en nieuw geen twee aparte werelden zijn. Vanuit ons geloof koppelen wij ze altijd aan elkaar vast.

Daarom is het zo onverdraaglijk dat er vaak gesproken wordt over het oude alsof het afgedaan heeft. Over mensen, die oud geworden zijn en uitgerangeerd. Over de oude kerk die door velen de rug wordt toegekeerd. Over oude geschriften, die voor hoge prijzen worden verkocht. Over oud zeer, dat je blijft achtervolgen.

Oud en nieuw zijn geloovige begrippen die steevast bij elkaar horen. Het nieuwe land waar God zijn volk naar toebrengt is een oud land, maar met een nieuwe toekomst. Deze wereld waarin wij leven is een oude wereld, maar wij weten van een nieuwe wereld, een nieuwe hemel, een nieuwe aarde.

Het zijn geloovige begrippen want ouden zullen dromen dromen. En God geeft ons visioenen die niet oud worden.

Op de grens van de jaren moet dit ons duidelijk zijn: Wat we belooft hebben in het verlopen jaar kunnen we oud noemen, maar het zal nieuw worden. Wanneer je levensjaar getekend is door rampen en zorgen, dan zul je blijven hopen op een nieuwe jaar van zegen en geluk. Want dat is onze roeping, om de kracht van de vernieuwing trouw te zijn.

Vernieuwing in je leven, nieuwe kansen in relaties met familie en vrienden, vernieuwing in de gemeente, wanneer wij vreugde en verdriet samen doorleven en elkaar in het licht zetten. Vernieuwing in de samenleving, waar we als christenen de vinger aan de pols houden, en in de voetsporen van Jezus nooddurft en armoede bestrijden, vernieuwing ook in ons denken.

Ons denken dat wellicht vanuit vroeger jaren nog vast zit in zogenaamde zekerheden, ~~over~~ over God en over de bijbel. Ons denken dat stil kan staan, als een stilstaand water en zichzelf vervuilen.

dat zichzelf vervuult.

Levensgevoel in Drukkekeken

den, en door die gevangenschap leven wij los van de Geest die levend maakt.

Als wij ons geloof vasthouden in God als bron van alle goed, dan is die vernieuwing mogelijk. En dit wens ik u toe voor het nieuwe jaar, dat wij midden in die vernieuwing staan, midden in die ene werkelijkheid van God, zijn rijk in deze wereld.

Want wat God doet dat is welgedaan. Dat geloof ik met hart en ziel. En dat zal ook in het nieuwe jaar waar zijn. Onophoudelijk zal de goede God ons zegenen.

Het blijft voor ons een raadsel, waarom Hij het kwaad en het verdriet niet van ons weg houdt. De ervaring van Job, die naar de vernieling gaat staat ons daarbij voor ogen. Maar zelfs Job weigert God te verloochenen en los te laten.

Het is dit geloof dat Stefanus overeind houdt, en terwijl hij gestenigd wordt kan hij zeggen: Heer, reken hun deze zonde niet toe.

Het is dit geloof dat Bonhoeffer overeind hield daar in de gevangenis. Jarenlang had hij zich in woord en daad verzet tegen de tyrannie, en nu is hij terug bij de bron van zijn leven. Die bron die er is en zijn zal ook na de dood.

Door goede machten trouw en stil omgeven,
hendoed, getroost, zo wonderlijke en klaar,
zo wil ik graag met u, mijn liefste leven
en met u ingaan in het nieuwe jaar

Gemeente in deze avond is er de weemoedigheid van het terugkijken. Maar ook het besef, dat we het oude jaar niet achter ons kunnen laten. Alles wat we belooft hebben reist onherroepelijk met je mee, je komt er niet van los. Het zal een plek krijgen in je leven. En wij kunnen ook als gemeente alleen maar hopen en bidden dat in het nieuwe ons reppen en verdriet bespaard zullen blijven.

Het oude jaar wordt nooit nieuw, maar je leven zelf, dat kan nieuw worden, als je openstaat voor die ene bron, die de goedheid zelve is.

Ik hoop en bid ook voor het nieuwe jaar, dat als predikant en gemeente verderreizen in wederzijdse liefde en aandacht en dat ons werk erop gericht is, dat wij vernieuwde mensen zijn, aan wie te zien waar de bron van hun leven is.

en wie

In goede machten liefderijk geborgen
verwachten wij getroost wat komen mag.
God is met ons des avonds en des morgens,
is zeker met ons elke nieuwe dag.

Ik wens u en uw geliefden heil en zegen.
En wij danken God voor zijn trouw in tijd en eeuwigheid. AMEN

Voorbeden

Uw.
Voor Gods aangezicht spreken wij in dit uur onze dankbaarheid uit over zoveel, dat ons dit afgelopen jaar goed deed:
voor onverwachte bemoediging en troost;
voor de liefde van een medemens;
voor de verwondering geliefd te zijn;
voor de ervaring dat het leven zin heeft;
voor het geheim van Uw aanwezigheid;
voor de wetenschap, dat Gij ons de moeite waard vindt;
voor de ervaring van geluk;
voor een lied,
voor het delen van ons dagelijks brood;
voor een woord waarmee we verder konden.

Voor Uw aangezicht spreken we in dit uur onze dankbaarheid uit,
dat we vandaag leven mogen,
dat we het meemaken,
dat de tijd weer gaat vloeien,
dat er verandering mogelijk is,
dat we niet machteloos zijn,
dat ons hoop gegeven wordt, van vele kanten.

Voor Uw aangezicht spreken we hier ons verdriet uit,
over wat teleurstellend was,
over breuken die pijn deden en onherstelbaar zijn,
over het verlies van naastbestaanden,
van ons weggegaan door de dood.
Op avonden als deze bezoeken ons de herinneringen
en vervullen ons met dankbaarheid en verdriet.

Voor Uw aangezicht spreken wij uit
dat we opnieuw geschokt zijn, door de dood
van zovele onbekenden, voor óns naamlozen,
die ook dit jaar weer stierven als slachtoffer
van geweld, onderdrukking en uithongering.

Voor uw aangezicht spreken wij met dankbaarheid
over de vrede, die hier en daar tot stand is gekomen
in de wereld; in het midden-oosten, in afrika, in ierland, en
elders. Heer we bidden dat de vrede stand mag houden.

In het bijzonder bidden we U om een geest van vrede en recht
in Bosnië. Laat dat zinloze strijden ophouden, en mensen hun
verstand gebruiken, en tot hun recht komen. Dat bidden wij U.

Voor uw hele wereld bidden wij,
maar in het bijzonder voor mensen dichtbij, zieken in de ge-
meente, bedroefden, verwarden van geest, eenzamen, mensen
die zorg nodig hebben, *af*afhankelijk zijn. HEER ONTFERM U.

En wij hopen zo op innerlijke sterkte, voor de komende tijd,
om te kunnen dragen, wat we niet uit de weg kunnen gaan.
We hopen en bidden om moed, om te veranderen, wat veranderd kan
worden. We bidden om wijsheid, om werken van barmhartigheid te
doen, en zo Uw koninkrijk te bespoedigen. Heer verhoor ons
bidden, in de Naam van Jezus Uw Zoon, onze Heer. AMEN